

ศิลปกรรมศาสตร์

พุ่มนักษิณีเสียแล้ว

และ

ศิลปเก๋อันเป็นมรดกที่ไทยได้รับจากบรรพบุรุษ

ของ

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี

๗๐๙. ๕๑๓

ศ ๕๒๓ พ

กรมศิลปากร

จัดพิมพ์ถวายพระภิกษุและสามเณร

ซึ่งมาชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

ในเทศกาลเข้าพรรษา

พ.ศ. ๒๕๐๐

ดร. สหชาติ

พรุ่่งน กษำเล็ยเล็ว

และ

คิลปเกำอึนเบ็นมรดกทึไทยไ้รับจำกบรพบุรุษ

ของ

ศำสตรำจำรยัศลิปึ พึระศรึ

กรมคิลปำกร

จัดพิมพ์ถวำยพระภิกษุและสำมเณร

ซึ่งมำชมพิพิชภัณทศถำนแห่งชำติ

ในเทศก่ำลเขำพรรษำ

พ.ศ. ๒๕๐๐

ผู้ใส่ใจความเป็นไปในโลกของศิลปิน

เชิญอ่านหนังสือเรื่อง :-

ประติมากรรมไทย

ของ

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี

พระยาอนมานราชชน แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษ เป็นหนังสือดัดดกเดิมหนังสือให้ความรู้ในด้านประติมากรรม หรือศิลปในการปั้น, ห่อ, แกะ, สลัก ของไทยตั้งแต่ สมัยโบราณจนถึงสมัยปัจจุบัน ผู้เขียนได้อธิบายโบราณ วัตถุประเภทประติมากรรมของไทยในแง่ของศิลปินไว้อย่างละเอียด โดยเฉพาะเรื่องพระพุทธรูป พร้อมทั้งให้ข้อ เปรียบเทียบกับศิลปกรรมประเภทเดียวกันของตะวันตกไว้ ด้วย เหมาะสำหรับนักศึกษาและผู้สนใจในเรื่องศิลป์

หนังสือเรื่องนี้ได้ขาดตลาดมานาน กรมศิลปากรจึง จัดพิมพ์ขึ้นใหม่ ใน พ.ศ. ๒๕๐๐ ขนาด ๘ หน้ายก ๘๗ หน้า มีภาพประกอบพิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ต ๓๐ ภาพ ราคา จำหน่ายเล่มละ ๓๐ บาท

ผู้ต้องการหนังสือเล่มนี้

โปรดติดต่อได้ที่

แผนกเผยแพร่และสถิติ สำนักงานเลขาธิการกรมศิลปากร

ที่ถนนดินสอ ๓๗ ถนนวิภาวดีรังสิต “ศิลปากร” ซอสด ๑๕ %

ภาพที่ ๑ (ต่อธิบายภาพในหน้า ๒๕)

FIG. 1. "THE RETURN OF PRINCE VESSANTARA TO HIS PATERNAL PALACE"
Detail of a mural painting at Wat Suvanaram, Dhonburi

คำนำ

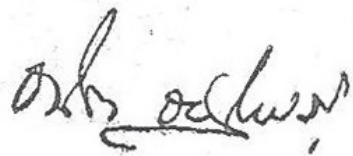
ในเทศกาลเข้าพรรษา กรมศิลปากรเคยเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติและหอสมุดแห่งชาติ ให้พระภิกษุและสามเณรเข้าชมโดยเฉพาะเป็นประจำ ปีละ ๒ วัน คือ ในวันแรม ๔ ค่ำ และแรม ๕ ค่ำ เดือน ๘ ทุกปีมา ซึ่งในปีที่ตรงกับวันอังคารที่ ๑๖ และวันพุธที่ ๑๗ กรกฎาคม ในโอกาสนี้ บางทีก็ได้จัดพิมพ์หนังสือไว้อวยงแบบเครื่องประดับตีพิมพ์ตามฐานานุกรม และโดยทพจรรยาเห็นว่าหน้าที่การงานของกรมศิลปากรย่อมเกี่ยวพันอยู่กับศิลปกรรมของประเทศชาติเป็นส่วนใหญ่ และเป็นที่ยอมรับกันอยู่ทั่วไปแล้วว่า ศิลปกรรมชั้นสำคัญ ๆ ของเรา มักอยู่ตามวัดวาอาราม ซึ่งแม้จะเป็นสาธารณสมบัติ แต่ตกเป็นภาระที่พระภิกษุสามเณรต้องคอยดูแลรักษาเอาใจได้อยู่ ไม่นานกนอย ศิลปกรรมและโบราณสถานหลายแห่งซึ่งระบุดำเนินอยู่ในหน้าที่ของกรมศิลปากรดูแลรักษา แต่กรมศิลปากรจำกัดงบประมาณขอความช่วยเหลือจากพระภิกษุสามเณรในวคินน ๆ ออกคตอหนง ซึ่งยอมได้รบควมร่วมมือศษยตเต็มอมา นับเป็นพระคุณแก่กรมศิลปากรเป็นอย่างยิ่ง ใน

เทศกาลเขาพระราชาน กรมศิลป์ากรจึงเลือกเรื่องความรู
 ด้น ๆ เกี่ยวกับศิลปกรรม ๒ เรื่อง ของ ศาสตราจารย์
 ศิลป์ พระศรี มาจัดพิมพ์ขนถวายเป็นบรรณาการ

ศาสตราจารย์ศิลป์พระศรี (หรือ Professor C. Feroci)
 ผู้เรียบเรียงบทความเกี่ยวกับศิลป์ในหนังสือเล่มนี้เป็น
 ชาวเมืองฟลอเรนซ์ในประเทศอิตาลี ดำเริญการศึกษาก
 ราชวิทยาลัยศิลป์เมืองฟลอเรนซ์ (The Royal Academy of
 Art of Florence) แล้วเขามารับราชการในกรมศิลป์ากร
 ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๗ ผู้มีศิลปกรรมชั้นสำคัญของ
 ศาสตราจารย์ศิลป์ พระศรี มทจะเห็นได้เป็นอนมมาด อาทิ
 เช่น พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก
 ซึ่งประดิษฐาน ณ เชียงสะพานพระปฐมบรมราชานุสรณ์
 พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่ง
 ประดิษฐาน ณ ล้วนลุมพิน และรูปอนุสาวรีย์อน ๆ เวลาน
 ศาสตราจารย์ศิลป์ พระศรี เป็นไทย คงรับราชการอยู่ใน
 กรมศิลป์ากร และเป็นคณบดี คณะจิตรกรรมและปฏิมา
 กรรม ในมหาวิทยาลัยศิลปากร ศาสตราจารย์ศิลป์ พระศรี
 ได้ศึกษาค้นคว้าความรู้ในเรื่องศิลปกรรมไทยมากกว่า ๓๐ ปี

จนมีความรักความเข้าใจเป็นอย่างดี ทั้งทางทฤษฎีและ
ปฏิบัติ และก่อกำเนิดจิตศิลปกรรมของไทยเป็นอย่างดี
ด้วย ได้เขียนหนังสือเผยแพร่ให้โลกภายนอกได้รู้จักศิลปะ
กรรมของไทยอย่างกว้างขวาง และแสดงความเป็นห่วง
เป็นใยในศิลปกรรมชนสำคัญ ๆ ของไทยที่มียุทธศาสตร์
อารามทั่วไปหมด คงจะสังเกตเห็นได้จากบทความที่นำ
มาตีพิมพ์ไว้ในสมุดเล่มเล็ก ๆ นี้นอกจากจะให้ความรู้
และแง่คิดในเรื่องศิลปะแล้ว ยังแสดงให้เห็นว่า ศาสตร์รา-
ชาจารย์ศิลป์ พีระศรี เป็นผู้ริเริ่มและห่วงใยศิลปกรรม
ชั้นงาม ๆ ของไทยอยู่ตลอดเวลา

หวังว่าหนังสือเล่มเล็ก ๆ นี้นี้ จะเป็นเครื่องประดับสติ
ปัญญาได้บ้างตามสมควร อย่างน้อยก็ได้ทราบความจริงว่า
บทนมศาสตร์ราชาจารย์ผู้มีความรักในศิลปะผู้หนึ่ง ช่วยเอา
ใจได้และแสดงความเป็นห่วงใยในศิลปะของไทย จนระบาย
ออกไว้เป็นความรู้สึกในหนังสือเล่มนี้.

กรมศิลปากร

ภาพที่ ๒ (คู่มือโบราณคดีหน้า ๓๑)
FIG. 2. " THE CORTEGE OF QUEEN MAHAMAYA RIDING TO LUMBINI PARK"
Detail of a mural painting at Wat Suwandaram , Dhonburi

พรุ่งนี้เช้าเลยแล้ว

มดากถ้าวเป็นตามญว้า มนุษย์นหประกอบเป็นตวคน
ซนได้ตวขกายและใจ กาย ชาติยตั้งมรูปวางเป็นเครื่อง
หลอเดยง ส่วนใจกมอาหารของใจเป็นเครื่องบารุงเดยง
ไต่แก ศาสนา ความรู้ทั่วไปและศิลป์ จ้าโดยเนพาจะ ก้าตนา
ถาขาดความรูกถอให้เกิดคคความเชอทางมงาย เป็นไปตรง
ซามกบคคธรรมทตั้งไม่วาคคไร ความรู้ถาขาดตั้งซงก้าจูน
จิตใจ กกยให้เกิดคคความเชอทางวตถธรรมวามและเป็น
ทลุดเพียงน (โลกายต) ตะพานซงเชอมคคความเชอ
ทางวตถกบทางจิตใจ กถาวคค ศาสนา กบ ความรู้ ใหตคคตอ
ถงกน กได้แก ศิลป์ เพราะผู้ใดเข้าใจและรูกถนค้าของ
ศิลป์ แลว ผู้นนกเขาถงตั้งซงเป็นอนนตะ คือ พรหัม อม
เป็นจุดหมายของค้าตนา ถ้ามารตรุได้ยอย่างแนแกใจซง
ความลุดซทแท้จรง (นिरामिद्ध) มนุษย์อาจได้รบความ
บนเทงใจเพราะมงมทรพยสัน หรือเป็นทรกทเมตค้าของ

เพื่อนผู้เบียดหาย หรืออาจรู้สึกถึงความความดีชมากเพราะมี
 ฐานะสูงในสังคม แต่ความดีชชนิดนี้เป็นความดีชที่เห็นแก่
 ตัว และเป็นปัจจัยก่อให้เกิดคคตลอกคนเบียดตง (อหังการ)
 เพราะไม่มีใครอยากให้เพื่อนร่วมเกิดได้รับส่วนในความรัก
 ความเมตตาที่ตนได้รับอยู่ ไม่อยากให้ใครร่วมใช้ในทรัพย์
 สินของตน และไม่อยากให้ใครมีส่วนร่วมฐานะสูงในสังคม
 ซึ่งเบียดชกเฉพาะตน

แต่เมื่อว่าทางศิลปะแล้ว ก็เป็นเรื่องขยตรงกนขามทเคยอ
 กบตกลาวมาแฉฉฉฉ ความจริง เมื่อเราฟังเสียงดนตรีที่
 ไพเราะ อานหนังสือที่ประพन्छ หรือคภาพจักรกรรม
 งดงาม จะรู้สึกโดยไม่รู้ตัว อยากให้คนอื่นได้ร่วมอารมณ์ให้
 ละเอียดใจไปกับเราด้วย และยังไปกวาน เรายังปรารถนา
 ให้บุคคลเหล่านั้น ได้ฟัง ได้อาน หรือได้ด คีตปกรรมอย่าง
 เดียวกับเรา ึ่งนงเพราะว่า งามความรู้สึกเห็นคุณค่าของ
 คีตปกรรมร่วมกัน ย่อมเพิ่มความดีชความดีชบายใจให้แก่
 เรายิ่งช เพราะเหตุฉฉฉ คีตปนเองที่เป็นปัจจัยสนับสนุน
 ความดีชพन्छอย่างเห็นอกเห็นใจกัน ในระหว่างเพื่อนมนุษย์

และอำนาจความสูงส่งความบันเทิงที่แท้จริงและถาวร แก่
มนุษยชาติ

* * *

อนที่จริง คำสอนทำให้ความสูงส่งไม่ถอดตนเป็นที่ตั้งแก่
เราเหมือนกัน แต่ความสูงส่งที่ขึ้นโดยทางจิตใจ ย่อมมีอยู่
ตามส่วนสัมพันธ์กับความรู้สึกของเรา เพราะเป็นเรื่อง
เฉพาะตน กล่าวคือ เป็นความรู้สึกภายในเฉพาะตัวเรา ๆ
รู้สึกอย่างไรก็เป็นอย่างนั้นไม่มีผันแปร แต่เรื่องอารมณ์ให้
สะท้อนใจที่เกิดจากศิลปะแปลก ๆ ต่าง ๆ ไม่มีขอบเขตเป็น
ที่สุด และเป็นความรู้สึกที่มาจากภายนอกตัวเรา และเรา
จะเกิดมอารมณ์ให้สะท้อนใจได้แค่ไหน ก็แล้วแต่ลักษณะ
ของศิลปกรรมที่กระทบความรู้สึกของเรา แต่ที่ศิลปะ
นั้นเราจะรู้สึกเห็นคุณค่าด้วยตนเองไม่ได้ นอกจากจะได้รับการ
การอบรมทางจิตใจของเราให้เข้าใจ ด้วยเหตุนี้ นานา
อารยประเทศแทบทั้งหมดจึงหาทางให้เด็ก ๆ ในชาติของ
เขาได้รับการศึกษาอบรมทางสุนทรียะ คือความรู้สึกเห็นคุณค่า
เห็นงาม อย่างที่ในภาษาฝรั่งเรียกว่า Aesthetic Education

ขณะที่แรกเริ่มรับการศึกษาดูเรียน เพื่อปลุกฝังจิตใจให้
 วิจารณ์ความงามความไพเราะมาแต่เด็ก

อาจมีบางท่านตั้งกระทู้ถามว่า การศึกษาอบรมอย่าง
 เป็นสง่าเป็นแก่ประเทศชาติหรือไม่ การสร้างศิลปะและ
 นิยมชมชอบศิลปะจะเป็นคุณเป็นประโยชน์ใช้งานใช้การ
 อะไรให้แก่คนได้บ้าง ถ้ามาถึงประเทศไทย ก็จะตอบ
 คำถามเหล่านี้โดยยกตัวอย่างมาให้เห็นได้เป็นจำนวนพูนๆ
 คือ วัฒนาอาราม พระพุทธรูป ภาพจิตรกรรมและ ศิลปกรรม
 อย่างอื่น ๆ ซึ่งบรรพบุรุษของไทยได้มอบไว้ให้เป็นมรดก
 แก่ชาตินับเป็นเวลาตงพันมาแล้วจนนับประโยชน์เพียงใด
 ศิลปะในสมัยอดีตย่อมล้ำแดงให้เห็นเป็นพยานอยู่ในพระ
 คำสั่งนา ในวัฒนธรรมและในความเป็นบัณฑิตของชนชาติ
 ไทย แต่ถ้าเราจะคิดเห็นเหมือนเช่นที่บางคนคิดเห็น ว่าศิลปะ
 เป็นเรื่องเล่นสนุกในเวลาว่าง ไม่เป็นคุณเป็นประโยชน์
 อะไรแก่การครองชีพ ถ้าเป็นเช่นนั้นจริง บัญญัติอายุของ
 เราคงไม่จำเป็นต้องมัววัฒนธรรมอะไรยิ่งไปกว่าทำไร่ไถนา
 เพื่อดูแลเลี้ยงชีพทางกาย ทำแล้วก็นอน กินทั้งข้าวและเหล้า

พอให้เฝ้าแถวเขาพนม และต่างครึ่งต่างควากคองคอง
 บ้องกนตนให้พนภยจากคัศรมารบถน แต่บคคตเห็นว
 คีตปเป็นของมีประโยชน์ จะรู้สึกเห็นวน่าประหลาดนักหนา
 ที่บียาตายายของเรา มีความคิดเห็นในเรื่องความเป็นอยู่
 แห่งชีวิตดังไปกว่าเรื่องกน ๆ นอน ๆ และเรื่องดีบพน
 คอเห็นเป็นความจำเป็นที่ตองสร้างวดวอารามงาม ๆ แล
 ประดับประดาด้วยภาพจิตรกรรมและเครื่องตกแต่งงดงาม
 รู้สึกความจำเป็นที่ตองสร้างพระพุทธรูปไว้กราบไหว้ เพอ
 ยึดเหนี่ยวทางใจ ให้ระลึกถึงพระคุณและพระธรรมของ
 พระพุทธองค์ เป็นเครื่องขโถมเดียงนำใจของตนให้มัน
 อยู่ในคณงามความดี บียาตายายของเราเห็นเป็นความ
 จำเป็นที่ตองมีเครื่องเล่นอาภรณ์และเครื่องประดับตกแต่ง
 อวดการอนงาม ซึ่งใครทเป็นนกลดงละล่อมคิดปวิตถุ เมอ
 ใต้เห็นแลวกกับประหลาดใจ ครึงกระโน้น นานูกีตปและ
 วรรณคดีของชาติไทย ได้บรรลุดความเจริญถึงความเป็น
 คีตปขนเยี่ยม หรือทเรียกในภาษาฝรั่งว่า ดงชนคลาดล็ก
 การผลิตการสร้างสรรค์ปกรรมอย่างมากมายในสมัยก่อน เป็น
 อกคพยานอย่างแจ่มแจ้งเป็นอย่างดี ถ้าหรบชและตบ

เหตุนานที่ไม่เข้าใจความสำคัญของคน ไม่เห็นประโยชน์
 แห่งการศึกษาอบรมทางศิลปะในสมัยปัจจุบัน และไม่เห็น
 ผลในการเผยแพร่ศิลปะของไทยเพื่อบุคคลไม่ว่าใครได้รู้ค่า
 และรู้สึกดีของคน

ถ้าปฏิเสธความมีประโยชน์ของศิลปะ ก็เท่ากับปฏิเสธ
 สิ่งสูงส่งที่งดงามดีทุกอย่าง เท่ากับปฏิเสธค่าอัน
 ศรัทธา ความรัก ความเมตตา เท่ากับบิดาของตนเองคือ
 ความงามของธรรมชาติ ดุริยธรรมของตนเองให้เท่า
 กับสัตว์ที่ต่ำกว่าตน แต่อนิจจา ร้ายยิ่งไปกว่านั้นเสียอีก
 คือยังรู้จักรักช่วยรักงาม และชอบแต่ยังประสาธน์แต่ยัง
 ไพเราะ หรือกล่าวโดยย่อคือ ยังรู้ค่าแห่งความงาม นึก
 เป็นธรรมดาอันแท้จริงของธรรมชาติ เพราะไม่ว่าสิ่งใดใน
 สากลจักรวาล ย่อมอยู่ภายใต้กฎแห่งความมีระเบียบ
 เรียบร้อยและความงามเสมอ และทุกอย่างจะต้อง
 ประสานเข้ากันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างสมบูรณ์ ดังที่
 เรียบกันในภาษาศาสตร์ใหม่ว่าเป็น เอกภาพ และโดยเหตุที่คน
 ก็นั่นหนึ่งของธรรมชาติ จึงมีความรู้สึก โดยสัญชาต

ญาณ วิชาแห่งสิ่งงาม และอาศัยกำลังความสามารถของตนทั้งในทางความคิดและความรู้สึก คนจึงสามารถประคับประคองและแวดล้อมตนเองได้ด้วยศิลปะ ซึ่งนำความดีและความบันเทิงมาให้คน ช่วยยกจิตใจคนชนสู่สัมภพที่สูงเหนือสัตว์ทั้งหลาย

* * *

ศิลปะปัจจุบัน ยิ่งมองเห็นห่างจากธรรมชาติ และกลายเป็นสิ่งทมนุชยแต่งสร้างมากจนทุกที ทงนก็เพราะมนุษย์ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ อย่างน่าประหลาดอัศจรรย์ เลยกระทำให้มนุษย์เองตกอยู่ภายใต้อำนาจแห่งสิ่งเหล่านี้ เรากระตือรือร้นชวนชวหาเงินทองเป็นกิจประจำวัน เห็นห่างและผลจากธรรมชาติ ซึ่งเป็นบ่อเกิดอันไม่หมดแห่งสิ่งที่เป็นเครื่องบันดาลใจของเรา ผู้ซึ่งอาศัยอยู่ในนครในเมืองแก้วแต่เครื่องจักรยนต์กลไกอันมีเสียงกวนประดังอันทรยแวดล้อมและครอบงำตนอยู่เป็นนิตย์ ความมชวตอยู่ด้วยสิ่งทมนุชยแต่งสร้างอันใหม่ยปัจจุบัน ย่อมยังผลให้ความรู้สึกและความรู้จักคุณค่าทางจิตใจและปัญญาทงสิ่งทุกอย่างถึงแก่ความตมจมลงทงยพ หากแต่เรุตวทน

โดยนำเอาระบอบการศึกษาอบรมและถวายเป็นศิลา มี
 คนตรี วรรณคดี นาฏศิลป์ จิตรกรรมและศิลปะอื่น ๆ
 มาปลูกฝังและแพร่หลายในจิตใจของประชาชนให้เกิดความ
 นิยม เป็นผลให้ชาวประชาชาติของประเทศไทยต่าง ๆ ที่
 อยู่นอกอาณาเขตทุกชาติ มอญทมิฬแขกลาวคาร์เวร์แห่งศิลป์
 เหมอมาคานงถึงสมัยแต่เกากอน ผู้ที่คาร์เวร์แห่งศิลป์ มี
 จำนวนจำกัดอยู่แต่ในหมู่เจ้านายขุนนางและเอกชนต่างคน
 เทาหนี แต่มาบัดนี้คนชนกรรมกรกรวด้ามารวมโอกาสฟัง
 คนตรีคอนเสิร์ตชนคลาสิก เข้าใจดีเข้าใจชมศิลป์อย่าง
 ดำเนินทุกไป และชอบเครื่องแต่งบ้านเครื่องใช้ไม้สอยและ
 เครื่องประดับตกแต่งทงาม ๆ นกคอกุณประโยชน์ที่ไดจาก
 ศิลปะศึกษา แต่ก็เป็นเหตุเสียใจอยู่ ที่ประเทศไทยต่าง ๆ ซึ่งรับ
 เอาระบอบการปกครอง ทงการเมืองและการเศรษฐกิจ
 อย่างสมัยปัจจุบัน ไม่ใช่ว่าทงหมดทุกประเทศ แต่ทงทงได้
 ทนเวลาทงทงที่ ภาวระบอบการปกครองอย่างนี้ จะปฏิวัติ
 หันเหยนเปลี่ยนส่วนแห่งสังคมและทางปัญญาความรอบรู้
 กระทำให้ศิลปวัฒนธรรมได้รับควมกระทบกระเทือนและ
 ถอยหลังสู่สภาพที่ไม่พึงคว ด้่างก้าทางแก้ไข

ในประเทศไทย ความเจริญก้าวหน้าอย่างเคร่งเครียด
 และขาดลงหล่น ๆ แห่งการเติบโตในทางเศรษฐกิจ กิจการ
 เมือง กิจการพาณิชย์และอุตสาหกรรม ย่อมลบล้างศิลปะได้
 ล้น ประชาชนครุฑมการศึกษาศิลปะเป็นล้นมากมุ่งที่จะให้
 ประเทศชาติมีความเจริญ แต่คิดไปในแง่เป็นทางของทาง
 ชุทธิกเจแทนนั้น และเห็นว่าการอุดหนุนจนเจือศิลปะ เป็นการ
 ใช้จ่ายคล้ายกับเงินของฟุ่มเฟือยไม่จำเป็น รอไว้จนกว่า
 จะจัดแจงเรื่องทางการเมืองและทางเศรษฐกิจซึ่งจำเป็น
 และเร่งด่วนให้เรียบร้อยเป็นปรกติเสียก่อนก็ได้ ตรงนั่นเอง
 ที่เป็นการแปลความหมายผิดในหน้าที่ของศิลปะ ซึ่งมีล้น
 แห่งความก้าวหน้าของประชาชน เพราะความจริง ศิลปะ
 นั้นมีความหมายไปในทางทำให้บัญญัติความรอบรู้ หรือที่
 เรียกเป็นคำใหม่ว่าพุทธิบัญญัติก้าวหน้า ศิลปะมีความหมาย
 ที่จะยกตัวของเราให้ขึ้นสู่มาตรฐานเท่าเทียมนานาอารยชน
 ชาติอื่น ๆ และยืนหยัดได้เสมอโหดเสมอป่าในระดับเดียวกัน
 กัน ศิลปะมีความหมายคือการกระทำความประพฤติและ
 ความคิดความอ่านให้ดีขึ้น เพราะว่าเราอาจรู้ค่าแห่งความ

งาม และ ความงาม นกคอก ความดี นั้นเอง ในภาษาไทย
จึงใช้คำว่า งดงาม หรือ คุณงามความดี ควบคู่กันไป

อนทจรงทเชยนชอคองชอดเบ็นเรองวจารณชนน ไม
ไคหมายคววมควม ไครตองเบ็นผรบผดชอบในเรองชงม
ฐานะเบ็นทหน้าเสยใจอยางยง แตเหนวาเบ็นหนาทชองเรวท
จระชให้เหนวาอะไรทียงไมไคจคทา และอะไรทควรจจคทา
ในแณวชองเรองน เพราะถาจะรอนกกว่าสถานการณ
คววมเบ็นไปชองโลกในระหวางชวตเบ็นปรกคไคแล้ว จง
คอยปรบปรุงไครงสร้างแหงคิลปแะวฒนชรรรมทเคลอนท
คลอนแคลนอยุ ถานาสถยวจาจะไมมหวงอก เรวคอง
เผชญหนากบถถานการณนอยางลกผุชชาย และกยอมีรบ
อยุวา ชวตคววมเบ็นไปแหงถ่มยบจจุบน เบ็นชวตทคอง
คอธ้อยางหนก เพอยงชวตคววมเบ็นอยุทางวคฤและ
ร้างกายชองเรว แตเรวจะตองคคคด้วยวา อุดมคคแหง
มณุษยชรรรม กคคเพอให้บรรดุจคคหมายปลายทางแหง
คววมงามอนถ่มบรณ ในทางคววมประพศคค คววมคค
แะรูบ แะเพราะคคยมคววมเชอบกใจลงอยางน วาเบ็น

ทางที่จะให้ชาติดวงพินภยจากวฤตกาถที่คุกคามและต้อง
ประสับอยุ่ทุกวันไปได้ตลอดรอดฝั่ง

* * *

ความจริง นักการเมืองยอมไม่ในเวลาเหลืออยู่พอ ใน
อันที่จะเผยแผ่ค้ำคิดและวัฒนธรรมหรือเรื่องอื่นๆ ในทำนอง
นี้ แต่กล้าใช้เงินเช่นนี้ไม่ เพราะรัฐบาลในระบอบ
ประชาธิปไตยแต่ละหน่วยแต่ละสาขาแห่งการงานของชาติ
ต้องม้เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญเป็นผ้ดำเนินงานไป เพื่อแบ่งเบา
ภาระของนักการเมือง โดยไม่ต้องม้กังวลในเรื่องเหล่านี้
ให้ภาระความรับผิดชอบตกอยู่แก่คณะกรรมการ ในอันที่
จะคุ้มครองดูแลซึ่งเป็นการแต่งตั้งออกมาทางวัฒนธรรม
ของเก่า ได้แก่วัฒนธรรมเดิม และทั้งใหม่หน้าทฤษฎีรุ่งเรือง
เหล่านี้เป็นของใหม่ให้คล้อยตามความเจริญวัฒนา

เพื่อให้เป็นที่เข้าใจได้ถึงความเลื่อมใสแห่ง
ค้ำคิดและวัฒนธรรมของเรา จำเป็นต้องระดงถึงเหตุบาง
ประการ ที่เป็นเครื่องทำให้ม้สถานการณ์อย่างที่เป็นอยู่น
แต่ก่อนนั้นการศึกษาเล่าเรียนไม่แพร่หลายทั่วไปเหมือนสมัย
ปัจจุบัน เพราะฉะนั้น ผลที่ฉายสะท้อนให้เห็นในเรื่องเป็น

ผู้รักษาทางสุนทรียะ จึงจำกตัญญูแต่ในหมู่เจ้านายขุนนาง
 และพระภิกษุสงฆ์ต่างองค์ท่านนี้ ความจริงชนชนล้ำมณ
 ย่อมได้รับความบันเทิงจากความงามของวัดวาอาราม ได้
 รับความผ่องแผ้วแห่งจิตใจจากพระพุทธรูปปฏิมา แต่ประชา
 ชนเหล่านานหาใคร่รู้ด้านกตัญญูไม่ว่าคิดปณเองที่ขัดเกลานิสัย
 และยกจิตใจของเขาอย่างลึกซึ้ง ไม่มิตำรับตำราอธิบาย
 เป็นเครื่องวิจารณ์ความรู้แก่เขา ที่เขารู้และเข้าใจคิดปณ
 ด้วยสัญญาตญาณ หาใช่รู้และเข้าใจด้วยบัญญัติทาง
 เหตุผลไม่ ถาดลักษณะการเป็นเช่นนั้น หากมีเหตุอะไรต่าง
 ประการอุปคตชน อันทำให้กิจการของคิดปณต้องล้มตลง
 เรืองกลดเอยกันอยู่แค่นั้น ไม่มีใครเอาใจได้เด็ดขาด
 เรืองอย่างหนักเกิดมอยู่แล้วในประเทศไทยนับได้ประมาณ
 ๗๐ ปีล่วงมานี้ โดยเหตุที่เรารับเอาอารยธรรมทาง
 ตะวันตกมาเป็นของเรา เราก็นำเอาศิลปะของชาวตะวันตก
 เข้ามารดด้วย และคิดเห็นว่าของเขาสูงและดีกว่าของเรา เรา
 กถึงการรื้อร่างอาคารสถานทิวาการของเราตามแบบเก่าที่
 ล้มตเป็นประเพณีกันมาช้านาน เมื่อสถาปัตยกรรมของ
 เราสูญเสียดลักษณะของชาติไปแล้ว ศิลปอย่างอนกม

ลักษณะพลอยเคียงตามไปด้วย เมื่อเบียดงน คัดป็นและ
 ผู้เชี่ยวชาญของศิลป์ไทยก็หมกกำลังใจ และก็ไม่มียุญา
 ความสามารถที่เบียดงนจะวิจารณ์สำหรับข้อดีหรือข้อ
 เพื่อประโยชน์แห่งศิลป์ของตน และทั้งไม่แปลกอย่างกล้า
 ขัดแย้งเจ้านายหรือขุนนางผู้ใหญ่ ก็ได้แต่คอยหลังเข้า
 คดองไปอย่างเงียบ ๆ ศิลป์ที่ดับตอเป็นประเพณีกันมาก
 เลื่อมและสูญสิ้นชอหายตัวไปเอง

ความจริงก็เป็นทรกนอยู่ว่า ศิลปินจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง
 ลักษณะเดิมไปตามความคิดเห็นที่ใหม่ ๆ และตามความ
 จำเป็นความต้องการ และตามอิทธิพลของชีวิตแห่งความ
 เป็นไปในสมัยปัจจุบัน แต่ทำให้เป็นทหน้าเดี่ยวใจอย่างลึกซึ้ง
 กคือ ชีวิตแห่งความเป็นไปอย่างสมัยใหม่ ดุดเอาจิตใจ
 ของบรรดาผู้ซึ่งเป็นบุคคลอยู่ในแนวหน้าไปเสียสิ้น เป็นเหตุ
 ให้ท่านเหล่านั้นกระทำผิดพลาดอย่างใหญ่ ที่ไม่ป้องกัน
 อนุสาวรีย์และศิลปวัตถุของเก่าให้พ้นจากอันตราย ไม่มี
 ใครร่างเป็นประมวลกฎหมายเพื่อแสดงถึงชุมทรัพย์ของ
 ชาติ คือ ศิลปกรรมที่ดัดเย็บและวัดวาอาราม ว่าเป็นดัง

สมควรจะป้องกันให้พ้นจากการเปลี่ยนแปลง หรือห้ามไม่ให้บุคคลที่ไม่มีความรู้ความชำนาญเป็นผู้แกะซ่อม และถึงแม้ว่าจะได้มีการทบทวนทวงทวนอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้ผลสัมฤทธิ์หมาย เพราะชนชั้นของเก่าแล้ว ใครจะทำอะไรก็ทำได้ตามชอบใจ ส่วนที่ใดจุดที่ากนมาแล้วเกี่ยวกับกำหนดคุณค่าและการศึกษาวัฒนธรรมเก่าของไทย ก็ได้อาศัยแต่บุคคลผู้ทรงความรู้ ๒-๓ คน กระจุกกระจิกด้วยสนใจ แต่เพราะขาดกำลังการเงิน งานที่งานจึงดำเนินไปให้กว้างขวางไม่ได้

* * *

โดยเหตุที่สถานการณ์เสื่อมโทรม เหล่าท่านผู้ทรงศีลซึ่งเข้าใจคุณค่าทางศีลปของวัดวาอารามและวัตถุต่าง ๆ ที่มอยไฉนและเป็นผู้พทกษด้งเหล่าน ยงวณยังมีจำนวนลดน้อยลงทุกที เป็นดังซึ่งหมายถึงการเสียหายอย่างร้ายแรงแก่การพทกษรักษามรดกอนเป็นศีลปเก่าของเรา เมื่อขาดกฎหมายคุ้มครองและขาดความเข้าใจอันดี ใคร ๆ ในวัดก็อาจสั่งให้ซ่อมเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขจุดเก่า ๆ โดยไม่ได้หารือขอความเห็นเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญ พระพุทธรูป

งามๆ มีค่าหายากในทางศิลปะ ก็ถูกคนใจบาปลักขโมยเอาไป
 ได้ไม่ลำบาก เพราะพระสงฆ์ต่างองค์ท่านไม่วางของสิ่ง
 เหล่านั้น เครื่องดัดเครื่องไม้ เครื่องลายรดนาทางามๆ ก็
 เก็บหมกๆ ไว้ ปล่อยให้ผุพังไปเองตามยถากรรม หรือ
 ใครชอบใจอะไรก็ขนเอาไปตั้งดมเป็นดมบดของตน แตกม
 อยู่มากรายเหมือนกนกททานเจ้าอาวาสเป็นผู้เข้าใจศิลปะ บอก
 บุญเวทย์ไรเงินมาใช้จ่ายซ่อมหลอดคาหรือหลอดนอนของ โป้ดัด
 และวิหาร แล้วขอความช่วยเหลือจากทางราชการ แต่กว่าจะ
 ได้เงินมากพอถมฝนหรือมเหตุนมาทความเสียหายบุญบยา
 แก่ดั่งที่จะซ่อม ซึ่งเป็นศิลปะของเก่า ให้หมดไป เป็นอย่าง
 นทเรตของสัญญาเดยภาพจักรกรรมอันหาค่ามิได้ไปแทบทั้ง
 หมด ทงนโซวจะขาดแคลนเรื่องเงินสำหรับบำรุงรักษาดัง
 อนุสาวรีย์ของเราหาไม่ ถ้าเป็นอย่างนั้นจริง เมื่อพดกน
 ง่ายๆ อย่างตรงไปตรงมา ก็ดูประหลาดวามบรรพบุรุษของ
 เราสามารถสร้างวัดได้เป็นจำนวนพันๆ แต่เราชาวไทย
 บัจจุบันไม่มีเงินสำหรับซ่อมสำหรับพทกษรรักษาวัดเหล่านี้
 ให้พ้นจากความเสื่อมโทรมเพียง ๒-๓ วัดก็ไม่ได้ ทงนทงน

ก็เพราะเราไม่เข้าใจว่าสิ่งที่ไทยเก๋ามอบเป็นมรดกไว้ให้แก่
เราจนเป็นมรดกอันมหาและหาได้ยาก

พวกนี้ออกมา ซึ่งเบญจกฤหัสถ์กตาดำเนินเรื่องไปในทำนอง
เคยวળ และด้วยเหตุผลเป็นที่มาของเคยวળ กอบกพรอง
ทางศิลปศึกษา ตามข้าราชการผู้ใหญ่ ใครสักคนหนึ่งเกิด
ความคิดวถถการ เปลี่ยนแปลงลักษณะพิเศษของอนุสาวรีย์
และภาพจิตรกรรมของเก่าเสียไซ้ ลักษณะพิเศษของเก่า
ก็เหมือนอนตรธานไปไม่มคนมาได้อีก และกเป็นเคราะห์ร้าย
เสียด้วย ที่ในสมัยของเราไม่มกฎหมายบองกนวนาศกรรณ
อย่างน ก็ใครเล่าเป็นผคควรไตรบคาคตเคยนในเรื่องน ไม่ม
ใครห้ามได้ เพราะคนทไม่ไซเป็นผเชยวชวญทางศิลป ก็ไม่
มหนาทจะตองเขาใจ แม้จะรู้สึกเป็นหนาทวาคกรมอบภาระ
นให้แก่ผเชยวชวญกตามท ตกวเราทงหมดเป็นผตองรบ
ผิตชอบ เพราะไม่สำมารถจะประกอบตงเป็นองคการ
เจ้าหนาทดำหรบค้ำเนนการกบเรองศิลปวัฒนธรรมเก่าของ
เรากบทงของสมัยปัจจุบันด้วย

นักศึกษาไทยสมัยปัจจุบัน ที่ได้รับการศึกษาวิชาทั้งใน
และนคกาทระเทศอย่างหมดจด กคอ วจยาศาสตร์ แต่เมอ

วาถงก็ตีปแลววกดูจะถอเล่มนอนวาเป็นเล่ยนต์ อย่างทเรียกว่า
 “คาบู” ในภาษาฝรั่ง และล่อนมากเมื่อตนได้อยู่ในฐานะ
 ชนแนวหน้าแล้ว ก็มักคิดเสี่ยวว่าตีปเป็นของฟุ่มเฟือย แต่เรา
 ทุกคนควรจะคิดว่าทเราเป็นไทย ไม่ใช่เป็นเพราะมีไรนา
 ชงทอนมากแห่งเขากมเหมือนกัน เราเป็นไทย ไม่ใช่เพราะ
 มีเครื่องจักรยนต์กลไก ซึ่งมีอำนาจร้ายแรงยิ่งกว่าของ
 ประเทศอินทชาม แต่เราเป็นไทย เพราะด้วยมีค้ำถ่านาและ
 มอดวาทารามของเรา มอรรณคดี มปฏิมากรรม มภาพ
 จิตรกรรมและมีตีปพนเมืองของเรา เมื่อกล่าวโดยย่อ
 เรามบุคคลลักษณะทรวมเป็นอนหนึ่งอนเดยวกัน แปลก
 ไปจากชาติอนกด้วยวัฒนธรรมของเรา และโดยเหตุที่
 วัฒนธรรมเป็นดังล้าคญยง ในอนทจะย่นยรรบรับรองความม
 ดลักษณะพิเศษเป็นเอกเทศของประชาชนในชาติไว้ จึงเป็น
 ดังจาเป็นจะต้องคุ้มครองป้องกันและเผยแพร่วัฒนธรรมของ
 เรานให้แพร่หลาย โดยเฉพาะในยุคที่เรามวิทยาศาสตร์
 และเครื่องจักรยนต์กลไกบันดาลให้ดังต่าง ๆ ลงรูปลงรอย
 เดยวเหมือนกันหมด เป็นเหตุให้สิ่งทีล้าแดงออกมาในทาง

พุทธบริษัทของหน้าพระราชาชาติทุกประเทศชาติ มี
ลักษณะท่า ๆ ซาก ๆ เหมือน ๆ กับหน้าเขอ

บุคคลผู้มชอเดินหลายคนคิดว่า ขอวิจารณ์เทกถาวมาน
ถูกต้อง แต่บุคคลเหล่านั้นจะกล่าวกันว่า ด้ถาวรณ
ทางการเมือง ไม่ปล่อยโอกาสให้กการเมืองมเวลาวาง
เพื่อเจ็ดมาเดินเรื่องศิลป์ แต่ได้กล่าวมาแลว่า รัฐบาล
ที่เป็นประชาธิปไตย ไม่ใช่กการเมืองแบบมหนาทต้อง
ดูแลเอาใจได้ต่อศิลป์และวัฒนธรรมของชาติ แต่เป็นหนาท
ขององคการหงแบบพิเศษ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลผู้
ความรู้ความสามารถเป็นผู้นำงานของตน หากจะถอเอา
เรื่องยุ่งยากที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นเหตุผล ว่าถาเรื่องใด
ไม่มลักษณะพิเศษเป็นการเมือง กระงบดำเนินการเรื่อง
นั้น ๆ ทั้งหมดไว้ก่อนได้ อย่างนกเป็นเรื่องที่เหล็ดไหล

* * *

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้ เห็นว่าถงเวลาจำเป็นแล้ว
ที่จะต้องจัดตั้งสภาการศิลป์และวัฒนธรรม โดยรัฐบาล
สนับสนุนในทางการเงิน ให้มีอำนาจและหน้าที่ทางจิตใจ

ทางกฎหมาย และทางการเงินของตนเอง มีภารกิจโดย
 หน้าที่จัดทำรายชอวดและคีตปาวตล ซึ่งถอวาเบณดัมบต
 ของชาติ คมครองบองกนดถานทแะวตลฤเหตานนเบณ
 เบองแรกแะปฏดงชรณชนไวเบณเบองปล่าย ทาบญช
 คีตปาวตลซึ่งเบณดัมบตของเอกชนดะดัมไวในทลุด ถา
 เคาของประดงคจะชวยกชอไว รวบรวมวรรณคด บทเพลง
 บทรองแะระบาชาวานทเบณของพนเมอง โดยวชอคเดียง
 แะถายเบณภาพยนตรไว จดคพมพหนงดอวาควยคีตป
 ของไทย โดยไ้ภาษาวางยๆ เพอประ โยชนไวสอนตาม
 โรงเรยน แะหาทางเผยแผคคีตปเหตานนควยวชตางๆ แก
 เหตยาเขาดชน ไ้การคักษาอบรมประชาชนควยวชคั้ง
 เบณปาสูกถา เณอเบณบทคความทางวทยุกระจายเดียง จด
 ไ้หมประกวดการคั้ง แะไ้ความด้นบดุนแกกกิจการ
 ทุกดวชาติเกยวกับคีตปแะวฒน ชรรณดัมยบัจจุบัน จด
 คพมพระวคตานานแะเรอง โบราณคคของวคตางๆ แะ
 ชกนคคีตปวตลทมอยในวคตนนๆ เบณบทกถอยางยอๆ แะ
 ไ้ถอวาดงเหตานเบณดัมบตของชาติ แะวแจกจ่ายบทก
 เหตานแกพระภิกษุสงฆ เพอทานจะไ้แจงถงความด้าคญ

ของศิลปวัตถุและวัดของท่านให้ชาวบ้านได้ทราบทั่วกัน จะ
 ได้ก่อให้เกิดความสนใจและรักใคร่ นับถือในศิลปวัตถุซึ่งอยู่
 ในความอารักขาของตน สิ่งใดชำรุดเสียหายให้รายงานแจ้ง
 แก่สภากาการศิลป อยู่สได้นอนใจ และสภาจะต้องดำเนินการ
 ทันทิตามแต่ลักษณะพิเศษของสิ่งที่เกิดชำรุด เสียหายขึ้น
 เพราะในที่นี้พระสงฆ์ท่านมี หน้าที่ต้องรับผิดชอบจำกัดเพียง
 เป็นผู้รายงานให้ทราบและชวนช่วยช่วยแก้ไข ในเบื้องต้น
 เท่านั้น ส่วนสภามีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องซ่อม เรื่อง
 ปฏิสังขรณ์อย่าให้ไอ้เอ้ชักช้าเป็นต้น ตลอดทั้งต้องรับผิดชอบ
 ในคุณภาพของงานที่ทำด้วย

อาจจะมีน้อยคนที่รู้สึกทราบซึ้งว่า ศิลปศึกษาย่อมขัด
 เกลาภิเลสอินทรีย์ แม้ท่านจะมั่งมีเงินทอง แต่เมื่อไม่สามารถ
 เสวยความสุขความบันเทิง สุขจากสิ่งที่เกี่ยวข้องแก่จิตใจและ
 ปัญญาความรอบรู้ ก็มั่งมีเสียเปล่า หาเพียงพอแก่ชีวิตไม่
 เราอาจมีรถยนต์ของตนเองได้มากัน ได้รับความบันเทิง
 อย่างใหญ่หลวงในชีวิตที่เป็นวัตถุธรรม แต่จะมีสักปานไร
 ก็ดี ถ้าไม่มีอาหารสำหรับหล่อเลี้ยงจิตใจของเรา ก็เท่ากับ

เกิดมาเป็นคนเดียเปล่านั้น อาจเป็นไปได้หรือไม่ ว่าเราชาวไทย
สมัยปัจจุบัน ซึ่งเชื่อกันว่ามีความเจริญก้าวหน้าก้าวหน้า
ไปไกล แต่เมื่อถึงทางจิตใจแล้ว จะต้องยอมรับว่าอยู่
ในระดับต่ำกว่าบรรพชนของเรา ขอให้เราปลดปล่อย
สัญชาตญาณดิบของเรามาให้มันเถิด แล้วมุ่งหน้าเดินไป
ในวิถีทางที่บรรพบุรุษของเราได้เดินมาแล้ว

* * *

ที่ตั้งข้อบ่งชี้วิจารณ์สั้นๆ ของเรื่องนี้ว่า “ฝรั่งนักชา
เลียมแล้ว” ก็เพราะรู้สึกอนาถใจที่ประสบเห็นความเสื่อม
โทรมล้มละลายแห่งมรดกศิลปเก่าของเราอยู่ทุกวัน เห็นสิ่ง
งามๆ มากหลายต้องสูญหายไปแทบทุกเมื่อเชียววัน ปรากฏจาก
การกระทำให้เป็นลาเป็นสัน และขาดความเอื้อเฟื้อใส่ใจ
ซึ่งเป็นเหตุให้เราเสียดวงมณีอันมีค่าแห่งศิลปและวัฒนธรรม
ก้อนเก่าของเราเรื่อยมาเป็นลำดับ.

ศิลปะเก่าอันเป็นมรดกที่ไทยได้รับจากบรรพบุรุษ

โดยเหตุที่ประเทศไทยมีอากาศชื้นและฝนตกชุกไหลลงมาจากหลังคาโบสถ์วิหารในวัดได้ จึงทำให้ศิลปะทั่วไปของเรา และโดยเฉพาะ ภาพจิตรกรรม ต้องได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก คงเหลือตัวอย่างภาพของเดิม ซึ่งเป็นองค์พยานให้เห็นความเจริญของเราในอดีต ไม่กี่แห่ง

น่าเสียดายที่จะกล่าวว่ นอกจากดินฟ้าอากาศในประเทศไทยร้อนเป็นบัจจยทำให้ศิลปะ อันเป็นมรดกของชาติของสูญเสียไปแล้ว ยังมีบุคคลที่หย่อนความสามารถทางศิลปะ เป็นผู้ทำให้ภาพศิลปะทางจิตรกรรมของเก่าเสียหายไปด้วย เพราะการซ่อมไม่ดีไม่เป็น การซ่อมหม่อมอยู่มารายทไซคองงานธรรมดา ไม่ใช่ผสมความรู้ทางช่างทางศิลปะ เป็นผู้ซ่อม เพราะเสียดายจึงซ่อมถูก ขอบทกล่าวรวมถึงภาพจิตรกรรมที่ผนังพระระเบียงวัดพระศรีรัตนศาสดารามด้วย น่าเสียดใจที่การซ่อมอนนารังเกยจน ได้คาเนกนเรื่อยมา ไม่มีผู้ใดที่เบนช่างเป็นศิลปินผู้ชำนาญได้ทบทอง

บาง ทงนักเพื่อจะหลุดเดียงไม่ให้เกิดขอชดใจ หรือไม่ก็
เพราะ “เกรงใจ” ก็นั่นเอง และคำ “เกรงใจ” นั้นถ้าใช้
ในทางคิดป ก็เป็นคำที่ไม่ควรใช้เลย

ชาวไทยทุกคนควรตรึกตรองคิดถึงขอสิ่งเกิดที่จะกล่าว
ต่อไป และก็จะมองเห็นความจำเป็นที่จะรอกันต่อไปไม่ได้
ถึงการช่วยกันรักษาดั้งซึ่งยังพอจะถนอมรักษาไว้ได้ นับ
แต่โบราณมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ไม่ใคร่มีใครคิดที่จะ
ถนอมรักษาและรวบรวมคิดป ผู้มีใจบุญก็สร้างวัดกัน
เรื่อยมา วัดที่สร้างเหล่านี้แต่ละวัด ก็มักเป็นอนุสาวรีย์
ไม่มากนักขอย้อนเนื่องด้วยการบัญญัติการกุศลส่วนตัวของผู้
สร้าง ที่เสนอออกเงินทำ เมื่อวัดที่สร้างไว้ก่อนชำรุดทรุด
โทรมไป ก็มผู้สร้างวัดใหม่เพิ่มอยู่เรื่อย เป็นกนมาอย่างน
จึงเป็นโอกาสให้ช่างหล่อ ช่างแกะสลัก ช่างก่อสร้างทาง
สถาปัตยกรรม ช่างประดับตกแต่ง จิตรกรช่างเขียน และ
ช่างอื่น ๆ เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก

คิดปในสมัยก่อน เป็นประจักษ์การให้เห็นแบบธรรมดา
ของชีวิตประจำวันของชาวไทย เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงไม่มีใคร
คิดเห็นเป็นพิเศษในเรื่องคิดป คิดปกรรมทางที่เป็นขนงาม ๆ

และเป็นชิ้นเอกๆของไทย ซึ่งได้ผลิตขึ้นไว้ ก็ถือเสียว่า
เป็นเพียงของธรรมดาสามัญไป

เป็นคราวเคราะห์ของศิลปซึ่งเป็นผลิตรกรรมประณีต
งดงามเหล่านี้ มาถึงวันอันเป็นคราวเลื่อม ต้องชะงักงัน
ขาดสะบั้นลงทันที การประหยัดทางเศรษฐกิจของชาติ
เปลี่ยนแปลงไปในแง่ของการเงิน เพราะฉะนั้น ในสมัย
ปัจจุบันนี้จึงเป็นผู้ที่สามารถสร้างวัดเป็นเฉพาะตัวได้น้อย
คนและทั้งท่านผู้สร้างเหล่านี้ก็พยายามจะประหยัดการใช้
จ่ายในการสร้างให้ใช้จ่ายน้อยที่สุดได้ เป็นดี

สิ่งใดซึ่งเดิมใช้ไม่เบนทพดัมภาระ ก็เปลี่ยนเป็นใช้
ขเมนต์แทน ไม่ลัดตกเบนภาพและลวดลายงาม ๆ ก็เบนอัน
ไม่มอกคตไป กระเบื้องเคลือบงาม ๆ สำหรับใช้มุงหลังคา
ก็เปลี่ยนเป็นใช้กระเบื้องขเมนต์อย่าง ธรรมดาสามัญแทน
สิ่งงาม ๆ ที่ลวดวิจิตรก็เปลี่ยนเป็นทาสีซึ่งทามาจากต่าง
ประเทศ ภายในโบสถ์วิหารก็ใช้ฉาบน้ำมันโนเดียมปูพูน
และตัดหลอดไฟฟ้าชนิดฟลูออเรสเซนต์ให้สว่างนวล แทนโคม
ไฟของเก่าซึ่งทำให้รู้สึกขมขลางเราใจให้เกิดศรัทธาปสาทะ

ในกรณีนี้สิ่งที่เป็นของสมัยปัจจุบันจึงเป็นสิ่งที่น่าเกลียดไม่น่าดู จริงอยู่ที่สังเกตดูว่าน่าเกลียดหรือไม่ ก็ต้องเป็นผู้ที่เป็นช่างเป็นศิลปิน หรือไม่ก็ต้องเป็นผู้ที่ทรงคุณความรู้ ความชำนาญในเรื่องศิลป ส่วนคนธรรมดาสามัญก็มักเห็นว่าไฟฟ้าสว่างนวลในโบสถ์วิหาร เป็นสิ่งที่ดีงามหาได้ เผลยวรู้ไม่ว่าไฟฟ้าชนิดนี้เหมาะแก่การให้แสงสว่างในร้านค้าแฟและในสถานเต็นรำ แต่ไม่เหมาะแก่อาคารสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งต้องการความขริมขลังเป็นรหัสยะแก่จิตใจในทางก่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา

*

*

*

การศึกษาอบรมและการรู้จักคุณค่าของศิลปินย่อมกินเวลานาน แต่ถ้าจะรอไว้จนกว่าคนทั่วไปจะสนใจในศิลปของเก่าที่เป็นศิลปปรัมปราคติ (Traditional art) ของชาติ ก็เป็นอันไม่มีอะไรเหลืออยู่ เนื่องด้วยเหตุนี้ ก่อนอื่นเราควรจะทำทับัญญัติ บรรดาศิลปกรรมชั้นเยี่ยมของเราอย่างจริงจังกันไว้ และช่วยกันสนับสนุนไม่ยอมให้เปลี่ยนแปลงหรือบูรณะสิ่งที่เป็นศิลปกรรมของเก่าที่จำเป็นจะต้องซ่อม

นอกจากจะได้รับความเห็นชอบจากผู้ชำนาญทางศิลปะเป็น
ทางราชการเสียก่อน

ตามที่สมควรสมควรที่ชาวพุทธ ไทรมมากจนเหลือซอมน
ก็ควรปล่อยให้เป็นอย่างนั้น ถ้าจะทำอะไรเพิ่มเติม
ก็เพียงแต่พยายามบอกกันไม่ให้ชาวพุทธหลงอก ตามความ
สามารถเท่าที่จะทำได้เท่านั้น

หลายครั้งหลายหน ข้าพเจ้าเคยเห็นตล้ายรคนาหรือ
บานประตุน้ำต่างไม้ของเก่า ซึ่งสลักไว้อย่างงดงาม ถูก
เปลี่ยนเบนของใหม่ โดยไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวของกัน
เดียวกับของเดิมที่เป็นศิลปะชิ้นตัวอย่างอันงดงาม การบูรณะ
วัดหรือเปลี่ยนแปลงอนุสาวรีย์ของเก่า เป็นลักษณะพิเศษ
ของพุทธศาสนิกชาวตะวันออก แต่ในสมัยอดีต มีช่างอยู่
เป็นจำนวนมากที่สามารถทำงานศิลปะได้งดงามไม่แพ้ของ
เดิมที่เป็นฝีมือชนอาจารย์รุ่นเก่า แต่ในสมัยนี้เราไม่
สามารถจะทำเช่นนั้นได้ เพราะฉะนั้น จึงเป็นความจำเป็น
อันจะผิดเพี้ยนต่อไปอีกไม่ได้ ที่จะต้องถนอมรักษามรดก
ทางศิลปะของบรรพบุรุษไว้ให้มากได้เป็นดี

ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้แล้วว่า คำ“เกรงใจ” เมื่อนำมาใช้เนื่องด้วยศิลป ก็เป็นคำที่ไม่ควรใช้เลย ความจริง เราไม่ควรยอมให้ผู้ที่ไม่มีความสามารถในทางศิลปแม้จะเป็นผู้ที่ออกเงินให้ซ่อมวัด ไปเปลี่ยนแปลงสิ่งปูชนียสถานของเก่าเพราะปูชนียสถานเหล่านี้เป็นของส่วนรวมของชาติไทยทั้งชาติ ไม่ควรให้เอกชนมีสิทธิเปลี่ยนแปลงได้ตามชอบ นอกจากนี้จะได้รับความยินยอมจากผู้ชำนาญทางราชการ

เท่าที่กล่าวมานี้ ไม่ใช่ข้าพเจ้าต้องการจะตำหนิ แต่ที่กล่าวก็เพราะมีความรักเสมอด้วยจิตใจ ในศิลปของเก่าต้องการจะขอให้ชาวไทย ในส่วนที่ไม่ใช่ผู้ชำนาญทางศิลปได้เข้าใจว่า เราทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบในการถนอมรักษามรดกศิลปซึ่งบรรพบุรุษได้มอบไว้ให้แก่เรา

เมื่อข้าพเจ้าไปเชียงใหม่ อันเป็นนครที่ข้าพเจ้าใฝ่ฝันด้วยเรื่องพระสถูปเจดีย์อันสง่างาม และศิลปกรรมอื่นๆ แทนที่จะได้เห็นเช่นนั้นแต่กลับไปเห็นอาคารในวัดแห่งหนึ่งถูกซ่อมใหม่หมด ด้วยการประดับกระจกสีอย่างสามัญเพื่อให้สะดุดตา เมื่อมองดูด้วยความสลดใจแล้ว ข้าพเจ้าก็ตั้งปัญหาถามตอบตนเองขึ้น ๓ ข้อคือ

๑. ทำไมหนอ จึงยอมให้เอกชนมีสิทธิกระทำทัศนียลักษณะอันงามประณีตของอาคารให้หายความศักดิ์สิทธิ์และเสียดิลไป เพราะเหตุอย่างเดียว คือผู้นั้นมีเงินที่จะใช้จ่ายซ่อมบูรณะสถานที่นั้นให้คล้ายลักษณะความศักดิ์สิทธิ์และเสื่อมเสียดิลนั่นเอง

๒. ความรู้สึกเป็นศัทธาในความขลังความศักดิ์สิทธิ์อันเป็นรหัสวิสัย (*Mysticism*) ในทางศาสนา อันเป็นลักษณะพิเศษของชาวไทยมาแต่ก่อน บัดนี้ไปอยู่ที่ไหน

๓. จะเป็นเพราะด้วยเราสูญเสียลักษณะที่วานี้เสียแล้วหรือ เพราะด้วยการสังสรรค์กับวัฒนธรรมต่างประเทศ เราหมดความรู้สึกถึงคุณค่าของศิลปอันเป็นสมบัติเฉพาะของเราไปหมดแล้วหรือ?

เพื่อให้ตื่นจากหลับปลุกให้รู้สึกสนใจ ในศิลปแบบเก่า เห็นควรแสดงภาพจิตรกรรมของเก่า ให้เห็นเป็นตัวอย่าง สักสองภาพ คิดว่าถ้าเราสูญเสียศิลปอย่างนี้ไปเมื่อใด เรา ก็จะไม่มีในอดีตที่เหลือให้เห็นเป็นรูปอยู่ได้แล้ว นอกจาก ความจำความระลึกเห็นของคนรุ่นเก่าเท่านั้น

ภาพที่ ๑

(ดูภาพข้างต้นเล่ม)

ภาพจิตรกรรมทิวทัศน์วรรณาราม จังหวัดธนบุรี
พระเวสสันดรเสด็จกนพระนคร

ภาพนี้มีองค์ประกอบ (composition) ของภาพแบ่งได้
เป็น ๓ หมู่ หมู่ที่ ๑ แสดงภาพพระมเหสี (คือ ผู้สัสดีและ
มัทรี) พร้อมด้วยราชกุมารกุมารี หมู่ที่ ๒ เป็นภาพพระ
เวสสันดรและพระราชบิดา ส่วนหมู่ที่ ๓ เป็นภาพนางกำนัล

ความรู้สึกเต็มตนในพระทัยของกษัตริย์ทั้ง ๒ พระองค์
ที่แสดงออกในภาพ ทำให้เห็นว่าความรู้สึกเต็มตนคงเป็น
อย่างแรง ถึงกับกระทำให้กษัตริย์ทั้ง ๒ ทรงหลงพระ
อิสัสดี เพราะด้วยความบดปดมหทยอย่างลึกซึ้งในภาวะที่
ทรงพลัดพรากจากกันเป็นไป เมื่อได้กลับมาประสพบพบกัน
จึงดประหนึ่งว่าความจริงนเป็นแต่ความฝัน จึงมองดูทาง
ที่แสดงออกของภาพความสง่าส่ากปานไร แม้จะกำลังหลง
พระอิสัสดี ก็ยังรักษาความมสง่าของผู้ซึ่งมพระชาติสูง
ให้เห็นได้ในขณะที่กำลัง โค้กาคู

ส่วนภาพนางกานต์ไม่แสดงให้เห็นความอารมณ์สะเทือน
 ใจแรงเหมือนกับหมวกษัตริย์ดังเช่นนน ภาพหมวกแรก
 (หมวก ๑) ดูสงบเสงี่ยมกว่า เพราะไม่เหมาะแก่นางกานต์
 จะแสดงความรู้สึกเบียดเบียนอย่างใกล้ชิด รวมถึงมอดด้วยกับ
 เจ้านายของคน นางกานต์เหือดจากนพคุณของ
 เหตุการณ์ที่เบียดเบียนแล้ว แต่เป็นไปเบา ๆ อย่างกระซิบ
 กระซิบ

ภาพนวดชนอย่างประณีตงดงามและมีการแสดงออก
 แห่งศิลปะได้อย่างพิศวงเฉียนก็กระไร เราจะสามารถวาดภาพ
 ช่างมดลักษณะอย่างนั้นในสมัยของเราได้ไหม? ข้าพเจ้า
 ต้องตอบด้วยความจริงใจว่า “ไม่ได้” เพราะเราอยู่ไกล
 จากความเป็นไปในสมัยบรรพบุรุษของเรา สิ่งแวดล้อม
 ตัวเราแตกต่างไปมากจากสิ่งแวดล้อมแต่เก่าก่อน การที่จะ
 พยายามเลียนศิลปะเก่าให้เท่าเทียมก็รังแต่จะล้มเหลวไม่สม
 ประสงค์

ภาพ ๒

(ภาพขั้วต้นเต็ม)

ทวดสุวรรณารามเหมือนกัน

เป็นภาพศตวรรษที่สามของภาพหนึ่ง

พระนางสิริมหามายาพร้อมด้วยพระบรมเสด็จ
สู่สวนลุมพินี ซึ่งเป็นที่นางประสูติพระพุทธเจ้า

พระบรมทไปเป็นพระบรมชางและมทอยบนหลังช้าง
พุดจาปราศรัยหยอกดอกกนดูเหมือนกบมชวดจริง
อย่างน่าพิศวง

วงเส้นรูปนอกของพระบรมชางมีลักษณะสูงๆต่ำๆ
แสดงถึงการเคลื่อนไหวโยกไปย้ายมาของช้าง

ณ ที่นเราจะเห็นประเทศไทยสมัยเก่า เห็นประวัติ
ศาสตร์ ขนบประเพณี และความร่าเริงของชนชาวไทย
ซึ่งมชวดกุนเคยอยู่ในลักษณะเช่นน

* * *

ทุกคราวที่ข้าพเจ้าไปวัดสุพรรณาราม ครั้งแรกข้าพเจ้า
 ไปดูภาพเหล่านี้ตามลำดับแห่ง ซึ่งข้าพเจ้าทราบว่า ที่
 แห่งนวมภาพจิตรกรรมฝีมือเยี่ยมของไทย และทุกคราว
 ที่ใด หรือใจข้าพเจ้าจากเค้นแรงหวนระทด เพราะกลัวว่าจะมี
 อะไรเกิดขึ้นมาทำให้ภาพเหล่านี้เสื่อมเสียไป ไม่ใช่เป็นการ
 หวนจดกอย่างคนบ้า แต่ด้วยการถนอมรักษาศิลปดงที่
 เป็นอยู่ตามเงอไขของเราในปัจจุบันนี้ จึงหวังอยู่ว่า
 เราคงสามารถรักษาศิลปของเราไว้ได้ทุกสิ่งทุกอย่าง.

ศิลป์ พีระศรี

กรุงเทพฯ ๑๘ มี.ย. ๒๕๐๐

THAI PATRIMONY OF OLD ART

On account of the dampness of our climate and the rain leaking from the roofs of the Wats, our art in general and paintings in particular have suffered so much that few original specimens remain as testimony of the past glory.

It is regrettable to say that besides the tropical climate incompetent people have also spoilt a lot of old paintings by bad repairings. In many cases the work of repairing has been made by mere workmen because they cost less. This remark may be applied also to the paintings in the verandah of Wat Phra Keo. Unfortunately, this very objectionable fact is going on without any complaint from the expert in art. This is to avoid troubles or because of being "kreng chai" others (a very bad expression in our case).

Every Thai should ponder on the following observations and understand the urgent necessity to save what can still be saved. Till modern time. Nobody thought of preserving and collecting art. Wats were built one after another by pious people. More or less each Wat was a personal merit-making-monument of the person who supported financially its construction. In such a way, if

a Wat was in bad condition, another one was built and so far as the building of Wats was going on, we had a lot of bronze casters, wood-carvers, architects, decorators, painters, etc.

Art in the past was a routine manifestation of the Thai life. Nobody gave to it any special consideration. Fine works and masterpieces of art were taken for granted

Unfortunately, a bad day came and all this fine production came to an abrupt end. Modern economy changed the financial aspect of our Nation. In our time few people may afford to build a Wat as private concern and also those few try to economize the most.

Cement has replaced wood and so no more beautiful wood carving, common cement tiles have replaced the beautiful glazed ones. American or other brand paints have replaced the fine gilded ornaments. Inside of the Wat linoleum has been applied to the wooden floor and fluorescent electric light has replaced the old mystic lamps. *In this case all which is modern is ugly.* Of course, to notice this ugliness one must be an artist or a connoisseur of art: common people think that fluorescent light in a Wat is as fine as can be. They do not realize

that such kind of illumination is apt for coffee-shops and dancing halls - NOT FOR MYSTIC AND SACRED BUILDINGS.

Education and appreciation for art takes a long time, thus if we wait to have people in general interested in traditional art nothing is left. For such a reason we should first "seriously catalogue" all old masterpieces and second no alteration or restoration of old works of art should take place if not approved by official experts.

Sometimes the extent of the damage is so much that no restoration is advisable. In such cases the work should be left as it is preventing the most possible further deterioration.

How many times I have seen beautiful book-cases in lacquer work, or old windows and doors finely carved in wood replaced by new ones having no connection with the old fine specimens. To renew part of a Wat or to alter old monuments is a peculiarity of the eastern Buddhist people. But in the past there were plenty of artists capable to do as fine works as their precedent masters while nowadays we are no more able to do so. HENCE THE URGENT NECESSARY TO PRESERVE AS MUCH AS POSSIBLE OUR ARTISTIC PATRIMONY.

I have said that "kreng chai" connected with art is a very bad expression. In fact, we should not permit incompetent people, for the unique reason that they give money to a Wat, to alter a holy old structure. This holy structure belongs to the whole of Thai nation and so no private concern has the right to do any alteration if not permitted by official experts.

What I say is not criticism but is the great love we have for old art and is said to make understand non-expert Thais the responsibility everyone of us has to preserve our artistic patrimony.

In one trip to Chiangmai, the town where we may dream about the magnificent monuments and other works of art, I came across a religious building all newly covered with striking, vulgar coloured glasses. In looking at such horror, I asked myself three questions:

- 1st. Why should any private person have the right to profane the appearance of a fine building for the unique fact that he has the money to pay for such a profanation?
- 2nd. Where is the sense of religious mysticism so peculiar to the old Thai folk?
- 3rd. Is it possible that we have lost, through the contact with foreign cultures, all our individual art appreciation?

To awake the interest in old art, it is good to illustrate two specimens of traditional painting and think that once we have lost this sort of art, nothing tangible remains of the past, only the memory of old people.

Fig. 1 represents a painting in Wat Suvanaram. The subject is "The Return of Prince Vessantara to His Paternal Palace". The composition is distinctly divided into three groups. One is that formed by the royal ladies and children, the second is that of Prince Vessantara and his father while the third represents court-maidens.

The emotion of the reunion appears so strong that all the royal personages weep for joy. How long and deep they have grieved in the past. The trial was so severe that the reality seems a dream. Look how noble are the gestures of the figures. Although weeping, the nobility expected from such high personages is preserved also in moment of cute pathos.

The court-maidens do not show such strong emotion as the royal group. The former group is calmer because it is not fitted to those attendants to share openly the intimate feelings of their royal patrons. These maidens chat earnestly about the event, but in low tone.

What finesse of drawing and magic rendering of expression! Is it possible to do in our days such kind of art? Frankly, we have to answer "no". We are far away from the life our forefathers lived. Our surrounding is so different from the old one that any attempt to imitate old art is bound to be a failure.

Fig. 2 — Another very fine painting, also in Wat Suvanaram, is one representing the cortege or Queen Mahamaya to the Lumbini Park where she gave birth to Lord Buddha. The cortege rides on elephants and all the components of it chat and joke with each other with astonishing reality. The undulation of the outline of the elephant conveys the idea of the waving movement of the pachyderms. Here we see old Thailand, its history, its customs, its merry people in their intimate lives.

Each time I visit Wat Suvanaram, my first look is over three or four spots where I know there are these masterpieces of Thai paintings, and each time my heart beats faster for fear that something has happened to deteriorate them. It is not an hysterical fear. With our present condition in art-preservation, everything may be possible.

Silpa Bhirasri

Bangkok, 18th June 2500.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ ทำพระจันทร์ ๓ระนคร
นายสนั่น บุญยศิริพันธ์ุ เจ้าของ ผู้พิมพ์
ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๐๐

ท่านผู้สนใจและใคร่ศึกษาเรื่องของศิลป
เกี่ยวกับ วรรณคดี, ประวัติศาสตร์, โบราณคดี และศิลปสาขาต่างๆ

เชิญอ่านนิตยสาร “ศิลปากร”

เป็นนิตยสารราย ๒ เดือน ของ กรมศิลปากร

ตีพิมพ์ออกจำหน่ายเป็นประจำในเดือน

พฤษภาคม

กรกฎาคม

กันยายน

พฤศจิกายน

มกราคม

และ

มีนาคม

บอกรับเป็นรายปี ค่ารับปีละ ๔๐ บาท นับ ๖ เล่มครบปี

จำหน่ายปลีกเล่มละ ๑๐ บาท

เชิญติดต่อบอกรับได้ที่

นายชวัช รัตนชาติ

หัวหน้าแผนกเผยแพร่และสถิติ

สำนักงานเลขาธิการกรมศิลปากร

ผู้จัดการนิตยสาร “ศิลปากร” กรมศิลปากร ถนนหน้าพระธาตุ พระนคร

ส่งจ่ายที่ ป.ณ. หน้าพระลาน

จังหวัดพระนคร

